

Svar på skriftligt spörsmål SSS 407/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om den låga nativiteten som är ett hot mot Finlands framtid

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 407/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Vornanen /tv:

Vilka kännbara ekonomiska åtgärder vidtar regeringen för att vända nativiteten och

hur tryggas mängden finländare och välfärdssamhällets framtid utan invandring?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Den låga nativiteten är en enorm utmaning för det finländska samhället. Regeringen har i sitt program förbundit sig till att stärka en politik som gynnar barnfamiljer och fästa vikt vid bedömningen av konsekvenser för barn och familjer i beslutsfattandet. Den nationella barnstrategin verkställs under regeringsperioden med en genomförandeplan enligt strategin. Målet med barnstrategin enligt den parlamentariska kommittén är att stärka barn- och familjevänliga strukturer, trygga barnens rättigheter samt främja familjernas välfärd över regeringsperioderna. I enlighet med de uppgifter som fastställts för barnstrategin främjas etableringen av en barnkonsekvensanalys som en del av beslutsfattandet.

Sommaren 2024 inledde social- och hälsovårdsministeriet på basis av regeringsprogrammet ett projekt där man lät göra en expertutredning om orsakerna till den minskade nativiteten och metoderna för att stöda nativiteten. Dessutom beredde arbetsgruppen ett förslag till stöd för önskan att få barn och hörde under beredningen i stor utsträckning experter och bland annat ungdomsorganisationer. Enligt experterna finns det inte en enda tydlig orsak till den minskade nativiteten, utan den sjunkande trenden är summan av många faktorer. Det är ett globalt fenomen. Det finns inte en enda lätt lösning för att stoppa nedgången. Förutom de kulturella förändringarna påverkas nativiteten också av bland annat ökad sårbarhet i parrelationer, den psykiska hälsan, arbetsmarknaden och försörjning, föräldrarnas ork och välbefinnande, och möjligheterna att kombinera arbete och familjeliv. I sin promemoria (VN 2025:35) föreslår arbetsgruppen ovan ett brett urval av åtgärder som bedöms stödja människors önskan om att få barn, och på det sättet främja nativiteten. Förslagen gäller bland annat fertilitetsbehandlingar och kunskapen om fertilitet, ungas välbefinnande, jämställdheten i arbetslivet och tjänsterna och förmånerna för barnfamiljer.

Det faktiska antalet barn skiljer sig från det antal barn som unga vuxna och familjer i Finland önskar, vilket är en tragedi på ett mänskligt plan. Av olika orsaker är det en tredjedel av barnen som inte föds. Vid halvtidsöversynen anvisade regeringen finansiering (för 2026–29) för ett projekt som utvecklar återhämtningen från förlossningsrädslor och missfall och förlossningsförberedelserna. Dessutom höjs nivån på ersättningen för olägenhet för äggcellsdonatorer 2026. Enligt de experter som arbetsgruppen hört finns det svaga bevis på konsekvenserna av tidsmässigt begränsade, även stora ekonomiska incitament, och dessutom verkar den nativitetsökning som uppnåtts med hjälp av dem ofta försvagas med tiden. Regeringens övriga åtgärder som stöder nativiteten är bland annat återinförande av FPA-ersättning för fertilitetsbehandlingar och höjning av ersättningsnivån. Också värdet på moderskapsunderstödet höjs med 40 euro till 210 euro 2026, vilket stöder familjerna under barnets första veckor och månader.

Barnbidragssystemet har utvecklats under innevarande valperiod genom att det införts en förhöjningsdel för barnbidrag för barn under tre år. Dessutom har nivån på barnbidraget för familjer med flera barn samt ensamförsörjartillägget höjts. Dessa höjningar hänför sig till de familjer som enligt undersökningar löper större risk för fattigdom än andra. Det har också tillsatts två utredare för att bedöma möjliga ändringar av barnbidragssystemet. Avsikten är att utredarna ska lägga fram sitt förslag våren 2026. Syftet är att bidra till ett barnvänligt samhälle och stödja familjernas försörjning. Den sociala tryggheten för barnfamiljer granskas som en helhet av den parlamentariska kommittén för social trygghet.

Den låga nativiteten och de allt mindre åldersklasserna kan leda till att befolkningens mängden i arbetsför ålder minskar, vilket skulle innebära utmaningar för välfärdsstatens finansieringsbas. Utan invandring skulle Finlands befolkning i arbetsför ålder minska redan nu. Å andra sidan är det sannolikt att Finland även i framtiden kommer att ha mer invandring än det flyttar människor från Finland. I det hänseendet är det osannolikt att Finland inte kommer att ha invandring i framtiden. Finland har haft en nettoinvandring under hela 2000-talet. Under de senaste åren har nettoinvandringen varit exceptionellt stor till följd av invandringen från Ukraina till Finland. I finansministeriets ekonomiska översikt för vintern 2024 antogs att nettoinvandringen på långsikt uppgår till 25 000 personer per år. Med detta antagande hålls befolkningen i Finland på åtminstone nuvarande nivå långt in på 2000-talet. I scenariot med en mindre invandring (nettoinvandring 15 000 personer per år) skulle befolkningen i arbetsför ålder minska med 77 000 personer före 2035, vilket skulle minska arbetskraften med 46 000 personer. Med tanke på välfärdsstatens finansiering är det viktigt att sörja för en hög sysselsättningsgrad. Regeringen strävar på lång sikt efter att höja sysselsättningen till nordiska nivå, det vill säga 80 procent. De strukturella effekterna av regeringens sysselsättningsåtgärder beräknas stärka sysselsättningen med cirka 90 000 p.

Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter håller nativiteten i år på att öka en aning, ungefär till 2022 års nivå. Ökningen är dock liten och den minskade nativiteten och den alltför låga nativiteten har redan nu konsekvenser för det finländska samhället. Enligt experterna räcker det

inte att vi söker metoder för att stöda tillgodoseendet av individernas önskan att få barn och nativiteten. Dessutom måste vi hitta sätt att som samhälle anpassa oss till den förändring som redan skett och dess tilltagande konsekvenser. För detta behövs långsiktigt samarbete över ministerie- och sektorsgränserna, eftersom den minskade nativiteten berör alla sektorer.

Helsingfors 11.12.2025

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen